

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. GESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de casație, s. II : *Ecaterina Cantacuzino și Adolf Cantacuzino cu Creditul fonciar rural, cu o observațiune de Junius.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

Curtea de apel din Rouen, s. I : *D-soara Gailard contra Soților Boust, cu o observațiune de d. D. Alexandresco.*

Bibliografie.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ (JURISPRUDENCE ROUMAINE)

Curtea de casație, secția II
16 Ianuarie 1901Președenția D-lui N. Mandrea, Președinte
*Ecaterina Cantacuzino și
Adolf Cantacuzino cu Creditul
Fonciar rural*

Urmărire imobiliară. — Femeie divorțată. — Rectificarea hotărârii de divorț. — Ne opozabilitatea ei terților. — Art. 85 C. civ.

Contestațiune la urmărire. — Puterea tribunalului urmăritor de judecată. — Art. 530 Pr. civ.

Conexarea urmăririlor. — Lipsa de interes a debitorului urmărit. Art. 523 Pr. civ.

Substituire de concurenți. — Depunerea garanției necesare.

1. Dacă femeia având înscrisă hotărârea de divorț în registrele stărei civile, trece de femeie divorțată, și prin urmare capabilă de a se obliga, și în această calitate contractează un împrumut hipotecar, nu poate mai târziu să ceară anularea aceluia împrumut

Cour de cassation, 2e chambre
16 Janvier 1901Présidence de M. N. Mandrea, Président
*Catherine Cantacuzino et
Adolphe Cantacuzino contre
Crédit Foncier rural*

Saisie-immobilière. — Femme divorcée. — Rectification du jugement de divorce. — Jugement qui n'est point opposable aux tiers. — Art. 85 du Code civil (100 français).

Contestation à la saisie. — Art. 530 du Code de Pr. civ. (572, 573, 574 pr. génév.).

Jonction de deux saisies connexes. — Défaut d'intérêt de la part du débiteur saisi. — Art. 523 du Code de Pr. civ. (655 Proc. génév.).

Substitution de concurrents. Nécéssité du dépôt d'une caution.

1. La femme qui a fait inscrire, dans les registres de l'état civil, le jugement la déclarant divorcée, passe pour divorcée et est, par conséquent, capable de s'obliger; l'emprunt hypothécaire contracté par elle, en cette qualité, ne peut plus être annulé, par la suite,

pe motiv că hotărârea de divorț a fost rectificată, fiind-că acea hotărâre nu e opozabilă terților, față de cari hotărârea rectificatoare este ca și neexistentă.

2. Tribunalul urmăritor este competent să judece contestațiunile la urmărire când se contestă titlul în baza căruia se urmărește și să cerceteze validitatea însăși a titlului fără a fi obligat să suspende vânzarea, pentru că art. 532 din Pr. civ. nu impune suspendarea într-o atare contestațiune.

3. Tribunalul refuzând conexarea a două urmăririi, debitorul nu poate forma un motiv de recurs din aceasta, ne având interese la conexare.

4. Nu se violează nici un text de lege când tribunalul primind un concurent în locul altuia, supune pe acesta la depunerea garanției necesare.

sur sa demande et sous le pretexte que le jugement du divorce a été rectifié: ce jugement n'étant pas opposable aux tierces personnes, à l'égard desquelles il est considéré comme inexistant.

2. Le tribunal de la saisie a toute compétence pour juger les contestations à une saisie immobilière quand c'est le titre même qui a motivé la saisie qui forme l'objet de la contestation; il est, de même, compétent pour rechercher la validité du titre, mais il n'est point obligé de suspendre la vente, l'art. 532 du Code de procédure civile (aujourd'hui fondu dans le nouvel art. 530) ne lui imposant pas, en pareil cas, une suspension.

3. Le débiteur ne peut tirer un motif de pourvoi, du refus du tribunal de déclarer connexes deux saisies immobilières, car il n'y a aucun intérêt.

4. Le tribunal qui substitue un concurrent à un autre, en lui imposant l'obligation du dépôt d'une caution, ne viole aucun texte de loi.

Decisiunea 14/901. — Respins recursul făcut de Ecaterina Cantacuzino și Adolf Cantacuzino contra ordonanței de adjudecare a trib. R.-Sărat cu No. 998/900 în proces cu Creditul Fonciar rural și alții.

Curtea

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier Alexandrescu;

Pe d-nii avocați Corbescu și Dissescu în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d-nii avocați Lascar, Antonescu și Vulturescu în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului I de casare:

«Violarea art. 197, 200, 205 și 1285 C. civ. și 504 Pr. civ.

«Greșită interpretare și aplicare a art. 85 C. civ. și

exces de putere.— Toate actele procedurii formate în cursul urmăririi sunt isbite de nulitate, din cauză că acele acte s'au făcut pe numele d-nei Iarca, în loc de a se face pe numele d-nei Cantacuzino, și fără ca nici unul din acele acte să fi fost comunicate și d-lui Ad. Cantacuzino soțul d-nei Cantacuzino.— Tribunalul pentru a justifica acea procedură arbitrară, a refuzat de a recunoaște d-nei Cantacuzino calitatea de femeie măritată, basându-se pe sentința tribunalului Ilfov No. 12,84, care a pronunțat divorțul între ambii soți Cantacuzino, fără a ține seamă de deciziunea Curții de apel București, s. II No. 8,98, care a sfârșit menționata sentință și a respins cererea de divorț. Tribunalul înlăturând ast-fel autoritatea lucrului judecat, comite un exces de putere, o denegare de dreptate. În zadar tribunalul alegă că deciziunea din 1890, nu are autoritatea lucrului judecat în privința terților, interpretând greșit art. 85 Cod civ. căci e elementar în drept, că hotărârile judecătorești date între soți în materie de divorț au autoritatea lucrului judecat în privința tuturor și ca terții nu se pot sustrage de la efectele lor, sub motivul că nu au figurat în niște instanțe în care nu au cătuși de puțin calitatea de a figura. Procedând ast-fel tribunalul se pune în contradicție cu el însuși căci pe de o parte admite principiul că hotărârile judecătorești în materie de divorț nu au autoritatea lucrului judecat în privința terților, iar pe de altă parte pentru a stabili că soți Cantacuzino au fost divorțați se bazează pe sentința din 1884, invocate de Credit, de și n'a figurat în instanța de divorț în 1884. Tribunalul deci, procedând la urmărire fără a se cita și soțul a violat citatele texte de lege».

Considerând că Adolf și Ecaterina Cantacuzino născută Iarca au obținut, în anul 1884, de comun acord divorțul prin consimțământ mutual pronunțat de tribunalul Ilfov, secția I, a cărui hotărîre investită cu formula executorie a fost înscrisă după cererea părților în registrele stărei civile;

Considerând că în urma executării acelei hotărîri, prin înscrierea ei în registrele stărei civile, Ecaterina Cantacuzino a reluat numele său de Ecaterina Iarca și în această calitate a contractat un împrumut ipotecar de la Creditul funciar, în deplina capacitate de femeie divorțată, imobilele sale ne mai fiind dotale;

Considerând că în anul 1898 Ecaterina Iarca a obținut de la Curtea de apel din București, o hotărîre prin care s'a pronunțat anularea divorțului pronunțat în anul 1884 și în urma acestei hotărîri și-a reluat numele de Cantacuzino, ca cum n'ar fi fost nici o dată divorțată, făcându-se în acest sens rectificări în registrele stărei civile;

Considerând că în urmă Ecaterina Iarca neplătind ratele ce datora Creditului funciar rural, conform cu obligațiunea ce luase prin împrumutul său ipotecar, Creditul a pus în urmărire imobilul ipotecat și a cerut punerea în vânzare a acestui imobil pentru despăgubirea sa;

Considerând că debitoarea urmărită a făcut contestațiune la această vânzare pe motiv că ipoteca consimțită de dânsa e nulă, căci dânsa neputând fi considerată ca femeie divorțată imobilul său era dotal și nu putea

fi ipotecat, și dacă dânsa neîncetând nici un moment de a fi femeie măritată nu putea fi urmărită de cât sub numele de Cantacuzino ci nu sub numele de Iarca, invocând pentru susținerea acestei contestațiuni hotărîrea Curții de apel, care a anulat divorțul pronunțat de tribunal, și s'a înscris în registrele stărei civile;

Considerând că hotărîrea Curții de apel nu poate fi opusă terților de bună credință care au contractat cu Ecaterina Iarca în timpul în care dânsa, fiind trecută în registrele stărei civile ca femeie divorțată, avea deplină capacitate de a contracta împrumuturi și de a constitui pe averea sa imobiliară, ne mai putând fi vorba de avere dotală, și această hotărîre nu putea fi invocată de dânsa în contra terților, atât după principiile dreptului comun, după care o hotărîre nu poate fi invocată de cât în contra aceluia care au figurat la judecată în urma căreia s'a dat acea hotărîre, cât și după art. 85 din Codul civil, care în mod special face aplicarea acestui articol hotărîrilor care pronunță rectificarea actelor stărei civile;

Considerând că ast-fel fiind, hotărîrea Curții de apel prin care se anulează divorțul, este ca neexistentă față cu Creditul funciar rural și nu poate fi invocată de Ecaterina Cantacuzino, în contra sa nici pentru a obține anularea ipotecei constituită, nici pentru a fi urmărită și citată în procedura de urmărire sub numele de Cantacuzino, neputând produce în contra Creditului nici un efect;

Considerând că atunci numai Ecaterina Cantacuzino ar fi în drept a cere să fie citată sub acest nume când ar invoca pentru aceasta un fapt nou, care ar fi schimbat starea ei civilă, precum dacă din fată ar fi devenit femeie măritată, sau din minoară ar fi devenit majoră, nu poate însă cere o asemenea schimbare în baza unei hotărîri care nu crează pentru dânsa un stat civil nou, ci declară că pe trecut n'a fost nici o dată divorțată, și stabilește că starea ei civilă a fost alta de cât aceea aparentă, rectificarea care nu poate avea vis-a-vis de Creditul funciar nici un efect, nici de fond nici de formă;

Considerând de alt-mintrelea că în fapt numele de Iarca sub care recurenta a fost citată la urmărire n'a indus-o nici un moment în eroare, că dânsa ar fi persoana citată, căci dânsa a figurat la toate înfățișările de urmărire, la care a fost asistată și de Adolf Cantacuzino, așa în cât nici asistența soțului său nu i-a lipsit, și n'a fost cătuși de puțin împedicată în apărarea sa;

Considerând că pentru toate aceste motive, acest mijloc de casare este nefondat și urmează a fi respins.

Asupra mijlocului II de casare:

«Exces de putere. D-na Cantacuzino prin contestațiunea ce a făcut la 9 Ianuarie 1900 a cerut în baza art. 532 Pr. civ. ca tribunalul să suspende urmărirea, până când se va tranșa procesele pendinte la tribunalul Ilfov, secția I relativ la validitatea titlului în baza căruia Creditul urmărește moșia B. Albă. Tribunalul în loc de a se mărgini în judecarea cesiunii de a se sci dacă incidentul ridicat e de natură a influența asupra prețului, și intră dar în previsionsile art. 532 Pr. civ.

prin exces de putere tranșează chiar cestiunea validității titlului, cestiune de care nu era sesizat».

Considerând că instanța de urmărire este competente de a judeca toate contestațiunile ridicate înaintea sa, afară de cele basate pe revendicarea imobilului urmărit, conform art. 530 Pr. civ. și tribunalul judecând fondul contestațiunii basată pe procesul intentat pentru anularea actului de împrumut n'a excedat competența sa, nici n'a violat art. 532, căci acest articol dă facultatea tribunalului de a amâna vîndarea, însă nu a impune amânarea.

Asupra mijlocului III de casare :

«Greșită interpretare și violarea art. 523 Pr. civ. d-na Cantacuzino a cerut în baza art. 523 Pr. civ. că tribunalul să conexeze urmărirea făcută de Credit cu cea făcută de d-l Athanasiu un alt creditor al d-nei Cantacuzino pe aceeași moșie. Tribunalul respinge această cerere pe motivul că urmărirea făcută de Creditul funciar nu cad sub aplicațiunea art. 523, distincțiune care nu există în lege și care prin urmare nu e admisibilă».

Considerând că refuzul de a conexe urmărirea făcută de Athanasiu, cu cea începută de Creditul funciar, n'a adus nici un prejudiciu debitoarei urmărite și prin urmare aceasta nu poate cere casarea vîndărei, pentru un refuz care n'ar putea fi invocat de cât de creditorul urmăritor Athanasiu, care n'a făcut recurs în casație.

Asupra mijlocului IV de casare :

«Violarea art. 545, 549 și 553 Pr. civ. și art. 70 din legea creditului. Tribunalul primește ca concurenți și adjucecă definitiv moșia asupra d-lui Georgescu, cu reserva de a desemna mai în urmă pe o altă persoană ca adjucecatar, și pune apoi moșia în revîndere în comptul unui D-n Capeleanu, în loc de a o pune în revîndere în comptul d-lui Georgescu, care spre a se descărca de orî ce responsabilitate rezultând din faptul că nu depusese prețul în termenul legal, a declarat tribunalului că a licitat ca mandatar a d-lui Capeleanu. Tribunalul primind această substituție a și pus afară din cauză pe d-l Georgescu. Această procedură a tribunalului cu violarea sus șiselor texte de lege, a cauzat d-nei Cantacuzino un prejudiciu de 69000 lei diferență între ambele adjudecări, căci d-l Capeleanu cu totul insolvabil nu poate să fie urmărit pentru această diferență».

Considerând că de vreme ce tribunalul când a primit un concurent în locul celui-l'alt, a cerut ca acesta să depue garanția prevădută de lege și prin aceasta n'a violat nici un text de lege.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

Observațiune.— Prin decizia reprodusă se consacără o părere, despre care credem, că o discuție e necesară.

Speța care a format obiectul procesului e următoarea :

Căsătoria dintre d-na Ecaterina Cantacuzino născută Iarca și d-l Adolf Cantacuzino se desface prin sentința tribunalului Ilfov din 2 Martie 1894

și se înscrie în registru pentru căsătorii ale acestui oficiu la 6 Martie 1894 sub No. 63.

La 15 Ianuarie 1898 însă d-na Cantacuzino apelează contra acelei sentințe a tribunalului și Curtea de apel din București prin decizia din 24 Martie 1898 reformează acea sentință, considerând cererea de divorț prin consimțiment mutual ca neavenită, precum se enunță în dispozitivul deciziei Curții de apel.

Dar în urma înscrierii sentinței tribunalului pentru desfacerea căsătoriei, d-na Iarca consimte în 1895 la constituirea unei ipotecă în favoarea Creditului funciar pentru un împrumut contractat.— În urma anulării cererei de despărțenie, pentru neplata ratelor datorite, Creditul funciar cere vînzarea silită a imobilului ipotecat și acum d-na Cantacuzino prin contestație cere anularea urmăririi pentru două motive: întîi că ipoteca în virtutea căreia se face urmărirea e nevalidă, și al doilea pentru că trebuia să fie încunoștințată și citată în procedura de urmărire contestatoarea nu sub numele de d-na Iarca ci ca d-na Cantacuzino, și bărbatul, d-l Adolf Cantacuzino, trebuia să fie citat spre a da cuvenita autorizare.

Tribunalul de urmărire respinge contestația, se sêvêrșește vînzarea silită și se ajudecă imobilul, și prin recursul făcut de d-na Cantacuzino, aceasta invoacă motive diferite contra ordonanței de adjudecare, pe care Curtea de casație le respinge, prin deciziunea mai sus reprodusă.

Ne oprim la considerentele de care s'a condus Inalta Curte spre a respinge întîiul motiv.—Și este a se ști dacă soluția Curții de casație relativ la acest motiv este întemeiată.

Curtea de casație declară că ipoteca constituită de d-na Iarca e validă, că decizia Curții de apel din București din 1898 prin care se anulează cererea de divorț nu poate fi opusă Creditului funciar rural fiind că ar fi res inter alios acta și că d-na Iarca nu putea fi citată pentru urmărirea silită a imobilului de cât tot ca d-na Iarca.

Dacă am împărtăși părerea Inaltei Curți în cât privește validitatea ipotecă, totuși rămîne întrebarea dacă în instanța de urmărire debitoarea avea a fi citată sub numele Iarca sau de Ecaterina Cantacuzino, ear în cazul din urmă trebuia să fie citat și d-l Adolf Cantacuzino ca să dea autorizarea.

Din considerentele Curții de casație rezultă, că actul de ipotecă încheiat între d-na Iarca și Creditul funciar rural implică, că debitorul trebuia să fie urmărit tot ca d-na Iarca, — că pentru și față cu Creditul funciar rural statul d-nei Iarca nu s'a schimbat în urma deciziei prin care s'a anulat cererea de divorț, fiind că această hotărîre

nu poate fi opusă celor de al treilea cari n'au participat conform art. 85 Cod civil, și Creditul funciar n'a luat parte la acea decizie de anulare, de și este un al treilea în sensul art. 85 Cod civil; așa dar pentru Creditul funciar statul debitorului nu s'a schimbat și debitorul nu poate fi încunoștiințat de cât tot sub numele de d-na Iarca.

Astfel dar statul ce-l avea debitorul la epoca încheerii actului de constituire a ipotecei rămâne imobilizat și același în acest sens, că debitorul are să fie citat în instanța de urmărire silită tot sub numele arătat în acel act chiar dacă în urmă s'a schimbat statul.

Precum prin motivele Inaltei Curți se arată, am avea a distinge. Dacă s'a schimbat statul prin supravenirea unui fapt, atunci, va trebui să se țină seamă de schimbarea statului;—dar dacă schimbarea s'a săvârșit prin o hotărîre ca în speță, debitorul continuă ași avea statul anterior indicat prin actul de constituire a ipotecei și va avea a fi citat tot cu statul ce-l avusese la epoca constituirei afară dacă la acea hotărîre ar fi participat și creditorul.

În urma constituirei ipotecei statul debitorului se poate schimba atât prin fapt supravinit cât și prin efectele unei hotărîri. Dacă s'a schimbat statul printr'un fapt supravinit, la epoca urmăririi silite trebuie să se țină seamă de schimbarea statului și debitorul are să fie citat cu statul ce-l are acum la epoca urmăririi.

Ast-fel dacă debitorul fiind minor a devenit major, sau dacă fiind fiică nemăritată s'a măritat, această schimbare a statului prin faptul supravinit are influență și trebuie să se țină seamă de această schimbare când ar fi a se urmări imobilul.

După părerea Inaltei Curți nu însă tot așa are să fie, când statul s'a schimbat prin o sentință, căci aceasta n'ar putea produce efectul față cu creditorul interesat dacă acesta n'ar fi participat la acea hotărîre. Așa dar dacă prin hotărîre debitorul a fost declarat interzis, sau pus sub consiliu judiciar, dacă s'a revocat emanciparea minorului sau dacă ca în speță, ce formează obiectul discuției, o femeie despărțită s'ar considera prin hotărîre de anulare a cererii de despărțenie ca nedespărțită, de această schimbare a statului în urma unei sentințe n'ar trebui să se țină seamă când s'ar procede la urmărirea silită, debitorul nu ar avea să fie citat după statul ce-l are în urma hotărîrii de cât numai dacă creditorul ar fi participat la acea sentință.

Care e rațiunea care să justifice deosebirea ce face Inalta Curte?

Statul dacă s'a schimbat fie printr'un fapt

supravinit fie printr'o sentință judecătorească,—efectul trebuie să fie și este același.

Precum când e vorba de un fapt supravinit asemenea și când statul se schimbă în urma unei sentințe, în ambele cazuri statul fiind schimbat, de această schimbare trebuie să se țină seamă: fie când se îndeplinește o urmărire silită fie când se intentă un proces contra debitorului său de debitor, a cărui stat s'a schimbat. Și aceasta pentru motivul că și hotărîrile ca și faptul supravinit prin care se schimbă statul cui-va au efect în deosebi față cu creditorul deși el n'ar fi participat la această hotărîre. — Ear contrariul nu rezultă din art. 85 Cod civil.

Acest art. este o aplicare a art. 1201 C. civ. El declară că autoritatea hotărîrilor de rectificare a statului «nu va putea fi opusă nici odată părților interesate, cari n'au făcut cerere sau cari n'au fost chemate la judecată». Acei cari se interesează de hotărîrile de rectificare a statului sunt membrii familiei; din acest punct de vedere nu pot fi opuse membrilor familiei cari au un interes de cât dacă au participat. Dacă dar s'a rectificat statul cui-va astfel că el va fi fratele cui-va sau fiul legitim al cui-va, — această rectificare nu poate fi opusă membrilor interesați ai familiei de cât dacă aceștia au participat.

Prin cei de al treilea de cari se face mențiune în art. 85 nu putem înțelege de cât pe membrii familiei cari au un interes la schimbarea statului operată prin sentința judecătorească.—Dar creditorul unui debitor a cărui stat s'a schimbat în urma unei sentințe de rectificare nu este un al treilea în sensul art. 85 Cod civ., căruia nu s'ar putea opune acea sentință pentru că el nu e membru al familiei și astfel nu'l privește schimbarea statului. — De aceea schimbarea operată prin sentință, produce efecte față cu toți cei-l-lalți cari nu sunt membrii ai familiei, și ea trebuie să producă efect și față cu creditorul unui debitor. — Și chiar dacă ipoteca constituită de debitorul, a cărui stat s'a schimbat, ca în speță, va avea a fi menținută și declarată validă, aceasta nu implică că debitorul să fie citat în instanța de urmărire sub numele ce-l avea după actul de constituire a ipotecei și înainte de schimbarea săvârșită prin sentința judecătorească.

Dacă un debitor la facerea unui act de ipotecă este minor sau fiică nemăritată și dacă la epoca urmăririi silite a imobilului debitorul a devenit major sau s'a măritat, — însuși Inalta Curte admite că debitorul să fie citat ținându-se seamă de schimbarea statului prin faptul supravinit.— Este o rațiune însă să decidem alt-fel când statul debitorului s'a schimbat prin efectul unei sentințe de

rectificare? De sigur că nici legea, nici principiile, nu ne impune soluția admisă de Inalta Curte.

Orî cum și 'n toate împejurările pentru validitatea urmăririi silite debitorul trebuie să fie citat numai cu statul ce-l are, când se sèvresște urmărirea silită. Aceasta e substanțial pentru regularitatea urmăririi silite. Creditorul ipotecar precum trebuie să țină seamă de schimbarea statului sèvresșită printr'un fapt, trebuie să țină seamă și de schimbarea statului sèvresșită prin efectul unei hotărîri de rectificare a statului mai cu seamă când are a urmări silit pe debitor. Alfel dacă debitorul ipotecar n'ar avea a fi urmărit ținându-se seamă de statul schimbat, — printr'o hotărîre judecătorească, la care creditorul n'ar fi participat, — aceasta ar însemna ca și când statul debitorului e imobilizat prin actul de ipotecă față cu creditorul și că creditorul are dreptul în virtutea actului de ipotecă a considera pe debitorii numai cu statul ce-l avea la constituirea actului, cu toate că statul s'ar fi schimbat pentru toți cei-l'alți cari ar fi în relații cu debitorul.

Soluția Curții de casație dă o greșită interpretare art. 85 Cod civ. și prin aceasta se consacra deosebirea greșită după cum statul se schimbă printr'un fapt sau prin hotărîre judecătorească, deosebire care nu se justifică prin nici o rațiune, și nici prin art. 85 Cod civ. Chiar dacă ipoteca constituită de d-na Iarca acum Cantacuzino are a se declara validă, urmarea nu e că debitorul să fie urmărit pentru vîndarea silită a imobilului ipotecat cu numele de Iarca, când debitorul nu se mai numește Iarca sau numai are acelaș stat ce-l avusese.

Curtea de casație în solitudinea poate pentru salvarea intereselor creditorului ipotecar n'a ținut seamă de principiul, că în instanța de urmărire tot d'a-una debitorul trebuie să fie citat numai cu statul ce-l are în timpul urmăririi, fie că statul primitiv s'a schimbat printr'un fapt supravănit fie printr'o hotărîre judecătorească.

De aceia credem că decizia Curții de casație nu poate forma jurisprudență. — Și faptul că numai în urma unei divergențe Curtea de casație a pronunțat asemenea decizie ne indică că chiar în sinul Curții de casație a fost vie discuție.

În această privință ar fi poate de mare interes când și la Curtea de casație s'ar admite prin lege ca să se știe dacă la pronunțarea unei decizii este majoritate și minoritate, ca să se cunoască nu numai judecătorii cari au avut deosebită părere ci și argumentele pe care majoritatea și minoritatea s'au întemeiat.

JURISPRUDENȚA STRAINA (JURISPRUDENCE ÉTRANGÈRE)

Curtea de apel din Rouen, secția I

31 Decembre 1899

Președinția D-lui Le Sénécal, Președinte

D-șoara Gaillard contra soșilor
Boust

Registre comerciale neregulate ținute. — Nu fac credința în folosul acelora care le-au ținut. — Nu constituie un început de dovadă scrisă. — Jurământul supletoriu. — Neadmiterea lui. — (Art. 26, 27, 50, 51 Cod. com. rom., 1183, 1184, 1197, 1220 C. civ. rom.).

Registrele comerciale neregulate ținute, adecă, nenumerotate, neparafate și nevisate conform art. 11 Cod. com. (26, 27 C. com. rom.) nu fac credința în favoarea celor care le-au ținut (art. 51, § 1, Cod. com. rom.).

Ele nu constituie de asemenea un început de probă scrisă în favoarea acestor din urmă, începutul de dovadă scrisă trebuind neapărat să emane de la acela în contra căruia s'a făcut cererea (art. 1347 C. C., 1197 C. rom.).

Prin urmare, nu se poate deferi jurământul supletor comercianților a căror registre sunt neregulate (art. 1329, 1330, 1367 C. civ., 1183, 1184, 1220 C. rom.).

Curtea,

Considerând că d-șoara Gaillard moștenitoare, pentru jumătate, a fratelui său A. Gaillard, de profesie constructor de mașine agricole, cere de la soșii Boust, de profesie ferari, o sumă de bani; că părții recunosc existența acestei datorii, însă opun în compensație o pretinsă creanță comercială ce ei ar avea contra lui de *cujus*, și care ar resulta din mai multe furnituri făcute pentru industria sa; Considerând că reclamanta contestă această pretinsă creanță, pe care soșii Boust voesc a o dovedi prin producerea registrelor lor comerciale; Că apelul d-șoarei Gaillard tinde la reformarea sentinței primilor judecători, care au decis că registrele intimaților constituie un început de dovadă scrisă, cu toate că au fost neregulate ținute, și că este loc, în baza art. 1329, 1330 și 1367 C. civ. (1183, 1184 și 1220 C. rom.) a li se deferi din oficiu jurământul asupra punctului de a se ști dacă li se datorește suma de 1302 lei 70 bani; Considerând că, după art. 1367 C. civ. (1220 C. rom.), jurământul supletoriu nu poate fi deferit uneia din părți de cât sub îndoita condițiune: 1° ca cererea sa excepțiunea să nu fie pe deplin justificată; 2° ca să nu fie cu totul lipsită de probe; că afară de aceste două cazuri, judecătorul trebuie să admită sau

Cour d'appel de Rouen, 1° chambre

31 Decembre 1899

Présidence de M. Le Sénécal, Président

M-lle Gaillard contre
Boust

Livres de commerce irrégulièrement tenus. — Ne font pas foi au profit de ceux qui les ont tenus. — Ces livres ne constituent pas un commencement de preuve par écrit. — Serment supplétoire. Inadmissibilité. (Art. 26, 27, 50, 51 C. comm. rom. Art. 1183, 1184, 1197, 1220 C. civ. rom.).

Les livres de commerce irrégulièrement tenus, c. à d. non cotés, paraphés et visés suivant les prescriptions de l'art. 11 C. comm. (26, 27 C. comm. rom.) ne peuvent faire foi en faveur de ceux qui les ont tenus.

Ils ne peuvent non plus constituer un commencement de preuve par écrit, le commencement de preuve par écrit étant l'acte émané de celui contre lequel la demande est formée (Art. 1347 C. fr., 1197 C. civ. rom.).

Des lors, le serment supplétoire ne saurait être déféré aux commerçants dont les livres sont irréguliers. (Art. 1329, 1330, 1367 C. fr., 1183, 1184, 1220 C. civ. rom.).

să respingă pur și simplu acțiunea; Considerând că furniturile invocate de soții Boust, comercianți, par a fi fost făcute lui A. Gaillard, de asemenea comerciant, pentru fapte de comerț; că registrele comerciale ale soților Boust ar putea face dovadă despre cele cuprinse în ele, însă numai sub condiția de a fi regulat ținute (art. 12 C. com. fr., art. 50 C. com. rom.); Considerând că, după cum se constată din hotărîrea primilor judecători, registrele soților Boust, neregulat ținute, nu sunt numerotate, parafate și visate, după cum prescrie art. 11 din Cod. com. (art. 26, 27 C. com. rom.); Că, prin urmare, conform art. 13 din același Cod (art. 51, § 1 C. com. rom.), ele nu pot fi prezentate în justiție, nici face credință în favoarea acelor care le-au ținut; Că ele neproducînd nici un efect în privința d-soarei Gaillard, ele nu constituiesc în privința ei nici o probă, și nici chiar un început de probă; Considerând că ele neamanînd de la reclamanta, ci de la adversarii săi, ele nu pot constitui un început de probă în folosul acestor din urmă, prin început de dovadă scrisă înțelegîndu-se orî-ce scriptură emanată de la acela contra căruia s'a format cererea, sau de la acela ce el represintă, și care scriptură face a fi crezut faptul pretins (art. 1347 C. civ., 1197 C. civ. rom.); Că, pentru a decide altfel, ar trebui să se admită, contrar dispozițiilor art. 1330 din același Cod (1184 C. civ. rom.), că comercianții pot să-și creeze în mod arbitrar titluri de creanță contra terților, prin mențiunile ce ei ar face în registrele lor; Pentru aceste motive, infirmă sentința apelată, etc.

(Din *Dalloz Periodique*, anul 1899, partea II, p. 344).

Observațiune. — La Romani, registrele banchierilor (*argentarii*) faceau credință nu numai în contra, dar și în favoarea lor, pentru-că ei erau considerați ca niște adevărați ofițeri publici.

«Rațiunea pentru care bancherii numai, nu însă și ceilalți comercianți, sunt obligați a înfățișa registrele lor, țice Gaius, lib. 1, *Ad edictum provinciale*, este că ministeriul lor este public, și că ei sunt obligați a trece cu cea mai mare exactitate toate operațiile lor în registre» (1). De aceea, pretorul conferă contra lor o acțiune pentru a-i sili la comunicarea registrelor lor (2), adăugînd că acest edict este nu se poate mai echitabil: *Hujus edicti ratio æquissima est* (3).

Comercianții de astăzi nu se mai bucură de aceeași prerogativă. Cu toate acestea, registrele lor fiind supuse la oare-care formalități (art. 26, 27 Cod. com.), pot face credință nu numai în contra, dar și în favoarea lor (art. 50, § 1), ceea ce n'a

(1) «*Ideo autem argentarios tantum, neque alios ullos absimiles eis edere rationes cogit; quia officium eorum, atque ministerium publicum habeat causam; et hæc principalis eorum opera est ut actus sui rationes diligenter conficiant*». L. 10, § 1, Dig., 2. 13, *De edendo*.

(2) «*Prætor ait: Argentariæ mensæ exercitores rationem, quæ ad se pertinet, edant adjecto die et consule*». L. 4, Pr., Dig., loco cit.

(3) L. 4, § 1, Dig., loco cit.

fost admis în privința registrelor, cărților sau hârtiilor casnice (art. 1185 Cod. civ.) (4).

Pentru a împedica alterațiunea acestor registre, legea comercială voește ca, cel puțin, acele obligatorii, să fie numerotate, parafate, încheiate și visate la finele fie-cărui an de autoritatea judecătorească (art. 26, 27 C. com.). Neobservarea acestor formalități, independent chiar de orî-ce fraudă, atrage pentru comerciantul neglijent pedepsirea pentru bancrută simplă (art. 51, § 2 și 876, § 5, 881 C. com.). Cât pentru scriptele frauduloase, care ar tinde a ascunde activul său a simula un pasiv care nu există, ele îl fac pasibil de pedeapsa bancrutei frauduloase (art. 880, 882 C. com.).

Care este forța probantă a registrelor ținute de comercianți? «Registrele comercianților, ținute în regulă, țice art. 50 § 1 din Codul comercial, pot face probă în justiție între comercianți, pentru fapte și cestiuni de comerț». Proba care rezultă din registre nu este decî obligatorie pentru judecători, care au o putere suverană ne-supusă controlului Curții de casație, de a le înlătura chiar dacă ele au fost regulat ținute (5). (Vezi și art. 54 Cod. com.).

Pentru ca registrele să poată constitui o probă în justiție, trebuie ca ele să fie ținute în regulă, să fie invocate între comercianți și relative la fapte de comerț. Astfel, un comerciant n'ar fi primit, chiar în contra unui alt comerciant, a invoca mențiunea făcută în registrele sale pentru a justifica o operație pur civilă, precum ar fi, de exemplu, cumpărarea unui imobil (6) sau de mărfuri orî produse făcută pentru usul său consumațiunea cumpărătorului orî a familiei sale (art. 5 C. com.). Cu toate acestea, fiind că registrul-jurnal trebuie să cuprindă pe fie-care și tot ce comerciantul primește sau plătește cu orî-ce titlu ar fi (art. 23 C. com.), mențiunea făcută în acest registru poate să servească adversariului său de început de probă; și *vice-versa*, omisiunea de a trece în acest registru o operație civilă, poate să motiveze respingerea acțiunii comerciantului, dacă el este reclamant (7).

Dacă registrele ambelor părți sunt de acord, proba este completă. Dacă ele nu sunt de acord și sunt, pe de o parte și de alta, ținute în regulă, judecătorii vor recurge la alte probe. Dacă numai registrul uneia din părți este în regulă, judecătorii pot să pue termiei pe el, fiind însă li-

(4) Cpr. Bonnier, *Tr. des preuves* (ed. Larnaude din 1888) p. 629. No. 769.

(5) Cpr. Cas. rom. Bulet. S-a II, anul 1892, p. 622 și 1059. Bulet. 1898, p. 113.

(6) Cpr. Cas. rom. Bulet. S-a I, anul 1887, p. 870.

(7) Cpr. Bonnier, *op. cit.*, p. 632, No. 774.

beri de a recurge la alte probe, precum marturii sau prestarea jurământului⁽⁸⁾.

În fine, art. 53 din Codul de comerț prevede că, dacă partea la registrele căreia cealaltă parte oferă să dea crezământ, refuză a le înfățișa, judecătorii pot deferi acestei din urmă (adecă aceleia care cere înfățișarea registrelor)⁽⁹⁾ jurământul asupra obiectului litigiului. Această dispoziție aplicabilă, fără nici o îndoială, la necomercianții care ar oferi să dea crezământ registrelor comercianților, își va primi mai cu samă aplicație între comercianți pentru care Codul de comerț a fost în special edictat.

Legiuitorul a permis comerciantului de a refuza înfățișarea registrelor sale, care poate să aibă interes a nu divulga secretul operațiilor sale. *Liberi mercatorum*, dice Casaregis, *non sunt perscrutandi, ne videantur eorum secreta*⁽¹⁰⁾. De aceea, art. 32 din Codul comercial prevede că, în caz de a se ordona înfățișarea registrelor după cererea uneia din părți sau chiar din oficiu, judecătorii vor extrage dintr'însele numai ceea ce este relativ la litigiu⁽¹¹⁾. Comunicarea complectă a registrelor n'a fost admisă de cât în casurile în care ea este neapărată, adecă când contestația are de obiect toate actele de gestiune comercială a unui neguțător, precum, de exemplu, în afaceri de succesiune, comunitate de bunuri, societate și faliment (art. 31 C. com.), aceste cazuri fiind în mod limitativ determinate de lege⁽¹²⁾.

Am vădut că registrele comercianților ținute în regulă pot face probă în justiție între comercianți pentru fapte și cesiuni de comerț (art. 50, § 1 C. com.).

În cât privește registrele obligatorii neținute în regulă și neinvestite cu formele prevădute de lege, ele nu fac nici o probă în folosul celui ce le-a ținut (art. 51, § 1 C. com.), ci numai contra lui, fără însă ca partea care voește a se referi la ele să poată scinda conținutul lor, fie că a-

⁽⁸⁾ Cpr. Bonnier, *op. cit.*, p. 633, No. 775. Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, III, 74. Vidari, *Corso di diritto commerciale* (ed. a 4-a), III, 2492.

⁽⁹⁾ Judecătorii n'au deci, în cazul acestui text, alegerea între ambele părți, ca în cazul art. 1183 C. civ. Cpr. Garsonnet, *Pr. civ.*, II, p. 606, § 359. — Deferirea jurământului este însă și în acest caz facultativă pentru judecătorii. Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, I, 300. Bédarride, *Commerçants*, 343.

⁽¹⁰⁾ Bonnier, p. 633, No. 776. Lyon-Caen et Renault, *op. cit.*, I, 301. Bédarride, *Commerçants*, 273.

⁽¹¹⁾ Art. 46 din noul Cod german adaogă: în prezența părților (*unter Zuziehung der Parteien*).

⁽¹²⁾ Cas. fr. și C. Bordeaux. Sirey, 79. 1. 64. Sirey, 81. 2. 312. Ruben de Couder, *Dictionn. de dr. comm.*, V^o *Livres de commerce*, 71. Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, I, 290. bis. Bédarride, *Commerçants*, 297. Gr. Maniu, *Drept comm.*, I, 63. — Veđi însă Thaller, *Dr. commercial*, 138.

ceastă parte ar fi un comerciant (art. 52 C. com.), fie un necomerciant (art. 1184 C. civ.). Registrul emanat de la un comerciant cuprindând, în privința mențiunelor ce el conține, o mărturisire a acestui comerciant, această mărturisire este în principiu indivisibilă (art. 1206); de aceea, acel care se referă la registrele unui comerciant, nu poate despărți cuprinderea lor, lăsând la o parte ceea ce nu 'i-ar conveni (art. 52 C. com. și 1184 C. civ.).

Ele nu constituiesc de asemenea nici chiar un început de probă scrisă de natură a fi complectată prin alte dovezi, în favoarea comerciantului care nu s'a conformat legii comerciale. Prin urmare, cu drept cuvânt, Curtea din Rouen a decis că nu se poate deferi jurământul supletor comerciantului a cărui registre sunt neregulate⁽¹³⁾.

Până acum am vorbit de puterea probatorie a registrelor numai între comercianți și pentru fapte de comerț. În cât privește raporturile dintre comercianți și necomercianți, art. 1184 prevede că registrele comercianților se cred în contra lor, și aceasta, bine înțeles, chiar dacă ele n'ar fi fost ținute în regulă⁽¹⁴⁾, iar art. 1183, că

⁽¹³⁾ În același sens, Trib. com. Venezia, 20 Sept. 1886. — *Contră*. Cas. Roma, 23 Iunie 1885, decisiile citate de A. Ingaramo, *Repertorio di massime di giurisprudenza commerciale* (Torino, 1894), asupra art. 49. Veđi și decisiile Curței noastre supreme, No. 145, din 3 Iulie 1900 (secția vacanțelor) nepublicată încă. «Considerând, dice această din urmă decizie, că din sentința supusă recursului rezultă că intimatul reclamând de la recurent o sumă de bani din diferite daraveri comerciale, tribunalul, față cu afirmările părților și în considerație că în registrele comerciale în aceiași și erau trecuți la recurent 1300 lei ca plătiți, iar în registrele intimatului, nu se arată ca primiți de cât 300 lei, a deferit jurământul supletoriu intimatului, care a fost prestat de numitul, pe trmeiul căruia s'a condamnat pe recurent la plata sumei reclamate de intimat; Considerând că, după art. 1220 C. civ., judecătorul poate da jurământ din oficiu în cazul când cererea sau excepțiunea nu sunt pe deplin justificate sau nu sunt cu totul lipsite de probe; Considerând că jurământul nu poate fi deferit fără să existe un început de dovadă; Că caracterul începutului de dovadă necesar spre a se legitima deferirea jurământului supletoriu diferă după natura faptului pe care se întemeiază cererea sau excepția; Considerând că registrele comercianților ținute în regulă pot servi ca dovadă între comercianți pentru conținutul lor; Că, în specie, nefiind conținutul lor conform pentru formarea convingerei probei pe deplin, putea să se defere jurământul supletoriu uneia sau celei-l'alte dintre părțile litigante; Considerând că dacă tribunalul nu se pronunță asupra cesiunii neregularității registrelor, această omisiune nu este esențială, de oare-ce chiar și un registru parafat, dar ne vizat la finele anului, conform art. 27 Cod comercial, poate servi ca început de dovadă; Pentru aceste motive, respinge recursul, etc.»

⁽¹⁴⁾ Cpr. Bonnier, *op. cit.* 777. Arntz, III, 339. — Comerciantul n'ar putea, în adevăr, să invoace propria sa contravenție la regulile ce 'i impune legea pentru a înlătura credința pe care legiuitorul o face să resulte din registrele sale în favoarea necomerciantului. Cpr. Cas. fr. Répert. Dalloz, *Commerçants*, 256.

ele nu fac credință despre vânzările ⁽¹⁵⁾ ce cuprind în contra persoanelor necomerciante, judecătorii putând însă să defere jurământul supletoriu *la una sau la alta din părți* ⁽¹⁶⁾, dacă ei vor crede de cuviință. Această măsură, menită a completa convingerea judecătorilor este însă facultativă ⁽¹⁷⁾ și presupune că registrele au fost ținute în regulă (argument din art. 50 C. com., care cere ca registrele să fie ținute în regulă în privința raporturilor dintre comercianți) ⁽¹⁸⁾.

Dar dacă registrele comersantului ținute în regulă pot fi considerate ca un început de probă de natură a fi completat cu jurământul supletoriu a uneia sau celeilalte părți, ele nu constituiesc un început de probă de natură a fi completat prin marturi sau presupțiuni: 1° pentru că, în dreptul actual, începutul de probă trebuie să emane de la partea în contra căreia se reclamă (art. 1197 C. civ.), ear nu de la comerciantul, care, în specie, este reclamant și care nu poate să-și creeze titluri de creanță în contra terților; și 2° pentru că art. 1183 C. civ., care admite numai jurământul supletoriu fiind excepțional și, ca atare, de strictă interpretare, nu poate fi întins la proba testimonială și la presupțiuni ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Textul corespunzător francez (1329) și acel italian (1328) vorbesc de *furnituri*, înțelegând prin această expresie predarea mărfurilor vândute de comerciant. — Se decide în genere că jurământul supletor n'ar putea fi deferit asupra existenței unei pretinse obligațiuni, care ar rezulta din o altă cauză de cât o vânzare, de ex., din un împrumut făcut de comerciant necomerciantului, pentru că art. 1183 consacră o derogare de la dreptul comun. Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 734. C. N. Toneanu, *Tr. de drept comercial*, I, 136. Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, III, 71. Baudry, II, 1229. Demolombe, XXIX, 612. Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni*, etc., I, 368. Aubry et Rau, VIII, § 757, p. 270, nota 2. Larombière, IV, art. 1329, No. 13. — *Contră*. Laurent, XIX, 340. T. Huc, VIII, 257.

⁽¹⁶⁾ Textul nostru este formal în această privință, reproducând art. 1328 din Codul italian: *I libri dei commercianti possono autorizzare il giudice a deferire d'ufficio il giuramento all'una o all'altra parte*. Textul fr. prevede: *afară de ceea ce se mai zice în privința jurământului*, însă autorii sunt de acord pentru a decide că judecătorii apreciază în fapt care din doi, comerciantul sau necomerciantul, merită mai multă încredere spre a i se deferi jurământul. Cpr. Demolombe, XXIX, 608. Colmet de Santerre, V, 293 bis IV. Bonnier, *op. cit.*, 780, p. 638. T. Huc, VIII, 257. Cas. fr. Sirey, 92. 1. 577.

⁽¹⁷⁾ Deferirea jurământului supletoriu este deci o măsură facultativă lăsată la aprecierea suverană a judecătorilor de fond. Cas. fr. Sirey, 74. 1. 73. D. P. 73. 1. 110. Cpr. Demolombe, XXIX, 607. G. Giorgi, I, 368. Laurent, XIX, 338.

⁽¹⁸⁾ Cpr. Demolombe XXIX, 611. T. Huc, VIII, 257. Bédarride, *Commerçants*, 259, 260. Aubry et Rau, VIII, § 757, p. 270, nota 3. — Veđi însă Giorgio Giorgi, I, 368.

⁽¹⁹⁾ Cpr. în acest sens, Demolombe, XXIX, 610. G. Giorgi, I, 368. T. Huc, VIII, 257. Laurent, XIX, 339. Aubry et Rau, VIII, § 757, p. 270, nota 2. Larombière, IV, art. 1329, No. 16. Bonnier, *op. cit.*, 780. Toneanu, *op. cit.*, I, 136. Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, III, 72. Bolaffio, *Il Codice de commercio ital. commentato*, I, partea I, 313, p. 603. Arntz, III, 338. Delsol, *Explic. élément. du C. Napoléon*, II, p. 585. Marcadé, V, art. 1329, No. II, p. 61. Massé, *Dr. comm.*, IV, 2491. Mourlon, II, 1573. Alauzet, *Comment. C. comm.*, I,

Ne a mai ramas acum să cercetăm dacă jurământul supletoriu, de care am vorbit mai sus, a fost sau nu abrogat prin noua procedură civilă. Afirmativa pare a fi susținută de unii ⁽²⁰⁾. Cu toate acestea, soluția contrară este singură juridică, față cu mai multe texte din procedura civilă și cu declarația făcută în Senat de d. Ministru al Justiției. Eată, în adevăr, ce a respuns d-l C. G. Disescu la o întrebare pusă de d-l Em. Porumbaru:

«Jurământul supletoriu *nu se desființează*. Acest jurământ rămâne în picioare, și de aceea am ținut să se vor observa toate celelalte rândueli cuprinse în Codul civil asupra jurământului» ⁽²¹⁾. În acest răspuns, Ministerul face aluzie la art. 246 care sună, în adevăr, ast-fel: «Se vor observa toate celelalte rândueli coprinse în Codul civil asupra jurământului». Apoi, mai sunt și alte texte în procedură care vorbesc de jurământul supletoriu, și care n'ar avea nici un sens, dacă acest jurământ ar fi desființat. Ast-fel este, de exemplu, art. 234 care dă drept judecătorilor de a completa *prin jurământul supletoriu* începutul de probă care rezultă din neprezentarea părții la interogator sau din refuzul de a răspunde. Conchidem dar că este greșită părerea aceloră care susțin că jurământul supletoriu n'ar mai avea ființă astăzi. El există ca și în trecut, și cred că aceasta am dovedit-o cu prisosință.

D. Alexandresco

105 (ed. a 2-a). Massé-Vergé, III, § 591, p. 511, nota 6. Baudry, II, 1229. Veđi și nota 3 în Sirey, 74, I, p. 73. — *Contră*. Zacharié (ed. Massé-Vergé), III, p. 511, § 591. Bédarride, *Commerçants*, 254 și *Tr. du dol et de la fraude*, III, 733 urm. Toullier, IV, partea II, 369 și V, partea I, 70 (Duvergier nu împărtășește însă această părere). Veđi t. IV, part. II, 369, p. 364, nota 1. — După Chardon (*Du dol et de la fraude*, No. 145) și Paris (*Dr. comm.*, I, 567 nrm.), registrele comercianților ținute în regulă ar face admisibile atât jurământul supletoriu cât și proba testimonială, în materie civilă, însă numai până la 150 lei.

⁽²⁰⁾ Vezi T. Popescu-Cudalbu, *Curierul Judiciar* din 25 Februarie 1901, No. 16, Articol intitulat: *Jurământul supletoriu după noua procedură civilă*.

⁽²¹⁾ Vezi Pr. civ., ed. oficială, *Desbaterile Senatului*, p. 399, coloana 2.

BIBLIOGRAFIE

În Tipografia Thoma Basilescu, Str. Casărmei 89

A apărut:

Inviolabilitatea Secretului Corespondențelor

In dreptul public și în dreptul criminal

DE

Constantin D. Rădescu

Amploiat Telegrafo-Poștal, Licențiat în Științele Administrative